SUOMEN VESIENSUOJELUYHDISTYSTEN LIITTO RY
FÖRBUNDET FÖR VATTENSKYDDSFÖRENINGARNA I FINLAND RF

05.10.2022 klo 09.30 / HE 154/2022 vp

EDUSKUNNAN YMPÄRISTÖVALIOKUNTA

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Pääluokka 35; Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2023. Liiton yleisenä kantana on, että vesistöjen ja niiden monimuotoisuuden suojeleminen on osa Suomen kansainvälisiä sitoumuksia. Suojelussa ja vesistöjen tilan parantamisessa tulee huomioida vesistöt kokonaisuutena, eikä keskittyä vain vesistöihin liittyvien osaongelmien hoitamiseen. Esimerkiksi Itämeren tilaa ei voida parantaa ilman kansainvälistä tiivistä yhteistyötä ja valuma-alueiden vesiensuojelua.

Tämä vaatii hyvää tietoa alueellisten vesiensuojelu palveluiden tuottajien tarjonnasta ja yhteistyötä alueellisten alan asiantuntijaorganisaatioiden kanssa. Tässä yhteistyössä esimerkkinä vesistöjen ennallistaminen alueellisten vesiensuojeluyhdistysten kanssa, joissa on tietoa myös paikallistasolla alueiden olosuhteista ja erityisolosuhteista.

Valtiontukien ja taloudellisten panostusten tulee olla aina kustannustehokaita suhteessa tavoiteltaviin ympäristöhyötyihin, toteutetaan sitä viranomaistyönä, ostopalveluna yksityiseltä ja/tai kolmannelta sektorilta tai millä tahansa toimintamallilla. Jotta tiedollinen ohjaus olisi mahdollisimman tehokasta, on hallinnoivalla viranomaisella oltava aina riittävät ja perustavanlaatuiset tiedot ympäristön tilasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Tämän tiedon osalta myös kolmannen sektorin toimijoiden jo olemassa oleva osaaminen ja paikallistuntemus tulee huomioida.

Tiedolla ohjaamiseen liittyviä palveluita tuotettaessa tulee huomioida hankkeiden vaatima osaaminen. On tärkeää, että neuvonta tehdään alueellisesti parhaalla asiantuntemuksella. Palveluiden tuottamisessa on myös oltava laadullisia tekijöitä, jotta palveluiden laadukkuus voidaan varmistaa. Huoltovarmuus vesiosaamisessa tulee huomioida myös Suomessa.

Yksityiskohtaiset esitykset

Talousarvio kohta 35.01.65.

Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v) esitetään momentille myönnettäväksi 2 130 000 euroa. Vesiensuojelun merkitys kasvaa ilmastonmuutoksen ja siitä johtuvien lisääntyneiden vesistöjen tilaa uhkaavien riskien lisääntyessä. Tähän liittyvä valistustyö on paljolti kolmannen sektorin, järjestöjen vastuulla.

Määrärahaa käytetään esityksessä yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille niiden perustoimintaan. Määrärahan tulisi kuitenkin olla pysyvä, näin järjestöjen tekemä pitkäjänteinen työ huomioitaisiin myös järjestöjen valtionavustuksissa. Myös määrärahan leikkaaminen kasvavien

Ratamestarinkatu 7 b (3.krs) Puhelin: 09-2727270 www.vesiensuojelu.fi
00520 Helsinki liitto@vesiensuojelu.fi Y-tunnus 1082393-2

kustannusten aikana on ongelmallista. Vaikka määrärahaa ei leikattaisi, kasvava hintataso leikkaa automaattisesti myös järjestöjen toimintamenoja. Näin ollen määrärahan leikkausta 350 000 eurolla olisi syytä harkita vielä uudestaan.

Määrärahalla tuetaan myös saariston ympäristönhoitoa, saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa sekä ympäristövahinkojen torjuntaa. Lisäksi määrärahalla tuetaan kestävää kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistäviä valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittäviä hankkeita. Rahoituksen piirissä on usean toimialan toimijoita lukuisa joukko. Vesiensuojeluyhdistysten työssä on tullut ilmi, että kilpaillussa toimintaympäristössä meillä on riski menettää paikallista tietoa vesistöistä. Myös pitkiä tutkimuksiin perustuvia vesistöjen tilan arviointiin käytettäviä havaintosarjoja on katkennut**.** Rahoituksen riittävyyttä ja tasoa olisi syytä tarkastella. Esityksessä oleva 14 % vähennys tulisi perustella tai poistaa ja pitää määräraha vuoden 2022 tasolla. Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry on viimeisten vuosien kehittänyt valtakunnallista alueellisen vesiensuojelun verkostoa. Tätä kehittämistyötä on jatkettava, työn resurssoinnissa tarvitaan myös julkista hankerahoitusta.

Talousarvio kohta 35.10.23.

Itämeren ja vesien suojelun edistämiseen esitetään omaa uutta määrärahaluokkaa (siirtomääräraha 3 v). Suomen Vesiensuojeluyhdistysten liitto ry pitää tätä vuoden 2022 budjettiin tehtyä lisäystä hyvänä ja perusteltuna. Määrärahasta esitetään käytettäväksi 3 200 000 euroa vesiensuojelun tehostamisohjelman hallinnointiin, asiantuntijaverkostojen vahvistamiseen, kehittämishankkeisiin, Saaristomeri-ohjelman toimeenpanoon sekä seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin. Määrärahan käytössä on syytä huomioida jo olemassa olevat asiantuntijaverkostot ja näiden hyödyntäminen. Alueellisesti Itämereen vaikuttavien valuma-alueiden alueella Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitolla on ainoana toimijana kattava asiantuntijaverkosto alueellisissa vesiensuojeluyhdistyksissä.

Määrärahasta esitetään käytettäväksi 4 125 000 euroa vesi- ja meriseurantojen maasto- ja laboratoriotehtäviin, seurannan kehittämiseen sekä vesien- ja merenhoidon tiedonhallinnan palveluiden hankintaan. Budjettiesitykseen tulee lisätä tässä yhteydessä kirjaus huoltovarmuudesta. Edellä mainittujen palveluiden turvaaminen on osa huoltovarmuutta ja laboratoriopalvelut tulee olla alueellisesti tuotettu huomioiden myös poikkeustilanteet.

Talousarvio kohta 35.10.61

Momentilla on varattu vesien- ja ympäristönhoidon tukemiseen 47 842 000 euroa. (siirtomääräraha 3 v). Määrärahaa voi pitää merkittävänä. Määrärahasta 5 000 000 eurolla toimeenpannaan elpymis- ja palautumissuunnitelman (RRF pilari1) vihreää siirtymää jatkamalla kipsin peltolevitystä sille soveltuvilla rannikon valuma-alueilla. Kipsin peltolevityksen osalta peltolevityksen vesistövaikutuksia pitäisi myös tarkkailla. Toimilla vähennetään Itämeren ravinnekuormitusta, vahvistetaan vesien- ja merenhoidon toimeenpanoa ja edistetään siirtymää kiertotalouteen.

Vesiensuojelun tehostamisohjelman 8 800 000 euron määräraha on oikean suuntainen. Vesiensuojeluohjelman toteuttamisessa tulee hyödyntää myös kolmannen sektorin alueellinen osaaminen. Vesiensuojeluohjelman osalta esityksessä voisi olla myös kirjattuna auki, mitä

konkreettisia toimia vesiensuojeluohjelmalla rahoitetaan. Esimerkiksi määrärahalla vähennämme maatalouden ravinteiden joutumista vesiin, kehitetään vesitalouden hallintaa maa- ja metsätaloudessa, kunnostetaan vesistöjä ja kehitetään kaupunkivesien hallintaa. Erityisesti heikentyneiden rannikkovesien ja jokien tilaa parantaminen on huomioitu budjettiesityksessä. Paljonko tähän on suoraan varattu määrärahoja, ei esityksestä kuitenkaan selviä. Tämän osalta jokien tilan parantamiseksi tarvittaisiin myös oma toimenpideohjelma.

Talousarvio kohta 35.30.66.

Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v) on varattu kohteeseen Itämeri, vesistöt ja vesivarat 660 000 euroa. Itämeren suojelun kannalta kansainvälinen yhteistyö Itämeren rantavaltioiden kesken on tärkeää. Tässä työssä myös järjestöt pitäisi pitää myös mukana.

Helsingissä 4.10.2022

Hannu Moilanen

Toiminnanjohtaja

hannu.moilanen@vesiensuojelu.fi

050 321 5511